

Fagetikk i en ny medievirkelighet

Martin Hegdahl
Avtalepraksis
psykologhegdahl@gmail.com

Hilde Sundvor Brendalsmo
Familievernkontoret i Vestfold, Bufetat

Gry Kristin Lia
Rus- og avhengighetsklinikken, Helse Bergen HF

Psykologer i det offentlige rom må ha høy fagetisk kompetanse.

Forfatterne er medlemmer av Fagetisk råd (FER) i Norsk psykologforening.

Martin Hegdahl, Hilde Sundvor Brendalsmo, Gry Kristin Lia

Foto: Privat

Debattinnlegget gir uttrykk for skribentenes meninger.

Kan psykologstanden miste sitt moralske fotfeste i forsøk på å gjøre seg relevant på stadig nye arenaer? Hvordan skal vi forholde oss til psykologer som kommer med klikkvennlige mental helse-tips på sosiale medier, «kontroversielle» politiske synspunkter og moraliserende samlivsråd i avisspaltene? Og hva med terapi på tv?

Siden høsten 2025 har det vært en livlig debatt om psykologers virke i tradisjonelle og nye medieflater. Debatten har blant annet omhandlet terapi i media, utfordringer ved å kombinere psykologtittelen med rollen som samfunnsdebattant og grensedragninger for hvilke politisk betonte

ytringer psykologer kan formidle i kraft av å være psykolog (se blant annet Rydningen, 2026; Torgalsbøen & Øvreeide, 2026; Vik & Eide, 2026). Diskusjonene har aktualisert en rekke viktige prinsipielle spørsmål om fagetikk, rolleforståelse og profesjonens identitet.

Mange har tatt til orde for at Norsk psykologforening utvikler et sett med fagetiske retningslinjer som kan supplere våre fagetiske prinsipper. Vi i Fagetisk råd (FER) har pekt på potensielt uheldige konsekvenser ved dette og mener fagetisk refleksivitet og toleranse for kontradiksjon er best egnet til å ivareta en høy fagetisk standard.

I denne teksten vil vi utdype våre synspunkter og vise til erfaringer fra andre land og psykologforeninger.

Ikke alltid rett eller galt

Å være psykolog krever stor etisk kyndighet og høy fagetisk kompetanse, blant annet fordi farene for maktmisbruk, utnyttelse og uheldig «moralisk smitte» er stor. I norske psykologers fagetikk er det flere handlinger som er helt uakseptable, som for eksempel å bistå etterretningstjenester med manipulative avhørsteknikker eller å innlede seksuelle eller romantiske forhold med klienter. Men de etiske landskapene psykologer forholder seg til, er vagere og videre enn for mange andre profesjoner (Vik, 2022). Fagetiske spørsmål der det er tydelig hva som er rett og galt, hører til sjeldenhetene.

Å synliggjøre terapi på tv og radio eller fremme politiske standpunkter i offentligheten er ikke per definisjon fagetisk uakseptabelt. Men det kan være det hvis den fagetiske bevisstheten uteblir. Med andre ord: Psykologer kan ha terapi på tv og komme med politiske budskap uten at det automatisk blir fagetisk uholdbart.

Medlemmer i psykologforeningen er bundet av Etiske prinsipper for nordiske psykologer (EPNP). EPNP er utformet slik at de skal kunne anvendes på nye arenaer og i møte med endringer. De helseetiske normene respekt, ansvar, kompetanse og integritet har vært vektlagt siden antikken og er fortsatt like relevante. Regelmessig revisjon av våre fagetiske prinsipper og vår grunntenkning er imidlertid nødvendig – noe EPNP også instruerer oss til å gjøre. Fagetikken har endret seg i tråd med fagets, samfunnets og teknologiens utvikling. De store endringene i medievirkeligheten kan også forandre nytenkning om fagetikkens anvendelse, og aktualiserer spørsmålet om egne retningslinjer for psykologer i media.

Retningslinjer i andre land

Den europeiske paraplyorganisasjonen EFPA (European Federation of Psychologists' Associations) utarbeidet i 2011 en retningslinje for psykologer i media (EFPA, 2011). Siden Psykologforeningen er medlem av EFPA, er retningslinjen veiledende for norske psykologer, men vi har ikke utviklet egne og mer spesifikke retningslinjer, slik psykologforeningene har gjort i Danmark (Dansk Psykolog Forening, 2022) og Storbritannia (The British Psychological Society, 2019).

EFPA's retningslinjer sier blant annet at psykologer bør:

- vise respekt for involverte og omtalte personer
- være orientert om konteksten det man formidler, skal brukes i
- være oppmerksom på potensielle uheldige konsekvenser for tredjepersoner
- ikke uttrykke profesjonelle vurderinger av offentlige personer (jf. Goldwater rule)
- vise aktsomhet for å ikke direkte eller indirekte lekke taushetsbelagt informasjon

- være oppmerksom på egne kompetansebegrensninger og ikke uttale seg utover egen kompetanse
- være oppmerksom på at man representerer fellesskapet av psykologer. Dette innebærer å utvise respekt også for andre psykologiske perspektiver enn dem man selv forfekter, og unngå uttalelser som diskrediterer kolleger, men konstruktiv kritikk er velkomment.
- være redelig i presentasjon av egen kompetanse/erfaring og være sensitiv for negative effekter av selvpromotering

Selv om de kalles retningslinjer, oppfordrer de i hovedsak til bevissthet og refleksjon, heller enn å komme med klare grenser, noe som er i tråd med FERs syn på hvordan fagetiske prinsipper best bør anvendes.

Den raske teknologiske, kommersielle og juridiske utviklingen i sosiale medier og andre nye mediekkanaler gjør det vanskelig å utforme veldig spesifikke retningslinjer. De blir følgelig mer som generelle normer for «sunt nettvett» som gjelder for alle, i stedet for etiske retningsangivere for psykologer.

Fagetikk i det offentlige rom

De etiske prinsippene fordrer at psykologer omtaler mennesker og organisasjoner med respekt. I tillegg til å ha ansvar for ordlyden må psykologen være oppmerksom på hvordan et sitat kan bli brukt, i hvilken kontekst, og hvordan ordene kan forstås og (mis)brukes av andre.

Vi vil understreke at klientbegrepet defineres bredt av EPNP. Det gjelder ikke bare personen i behandling, men mennesker som kan bli sekundært berørt, det være seg familier, kunder eller organisasjoner. En klients autonomi og selvbestemmelse fritar ikke psykologen fra ansvaret for å avveie mulige konsekvenser klienten selv ikke overskuer. Klinisk virksomhet i det offentlige rom, enten det er i underholdnings-, folkeopplysnings- eller undervisningsøyemed, er forbundet med stor risiko. Å begi seg ut på slik virksomhet stiller store krav til psykologens fagetiske kyndighet.

Psykologer er fagetisk forpliktet til å utvise redelighet og akademisk ydmykhet når fagkompetansen brukes, særlig i det offentlige rom. Å påberope seg psykologautoriteten innebærer en rekke hensyn, blant annet å unngå faglig kontrære eller lettvinde utlegninger. Man bør opplyse om et budskap avviker betydelig fra faglig konsensus eller er en personlig mening. Ønsket om å uttrykke seg forståelig og kortfattet overfor allmennheten må også balanseres opp mot faglig forsvarlighet og profesjonell integritet.

Psykologen representerer profesjonen

Psykologer er også fagetisk forpliktet overfor kolleger og profesjonens gode navn og rykte. Forpliktelsen kan beskrives som et kollegialt, normativt ansvar, fordi psykologen tolkes som eksponent for et faglig fellesskap og låner autoritet fra «lauget» med dets underforståtte verdier og kunnskapsbase. Psykologer har, som alle, ytringsfrihet. Det kollegialt problematiske – men ikke *nødvendigvis* fagetisk problematiske – oppstår når psykologen legitimerer eller gir en talerstol til politiske meninger under dekke av tilhørigheten til et fagfellesskap. Som psykologer bør vi anerkjenne definisjonsmakten vi har i det offentlige ordskiftet. Å ytre seg politisk med psykologhatten på kan ha en sterk normativ kraft og gi publikum inntrykk av at vi uttaler oss på vegne av hele standen.

Vi har også et ansvar for faglig avgrensing, som betinger transparens når vi uttaler oss om områder som går ut over egen kompetanse, eller på fagområder som ikke er psykologi. Ansvaret

fordrer at psykologen tydeliggjør egen rolle og formidler at uttalelsene ikke skjer i egenskap av å være psykolog.

Til sist vil vi påpeke at faglig etterrettelighet utfordres der psykologer står i fare for å overselge kliniske tjenester eller egen kompetanse, eller der psykologisk autoritet anvendes til markedsføring, når denne bare delvis tangerer fagvirksomheten.

En verdifull plass i media

Vi mener at fagetikken, også i omgang med sosiale medier, best ivaretas ved at psykologen stiller seg selv spørsmål knyttet til de fire prinsippene i EPNP, og at vår egen refleksivitet er en bedre støtte for god fagetisk praksis enn absolutte regler. EFPAs retningslinjer kan anskueliggjøre hvordan prinsippene kan anvendes i en endret teknologisk virkelighet.

Vi tror samfunnet er tjent med at psykologer bidrar til popularisering og folkeopplysning, men ser at det er forhøyet risiko for å miste det fagetiske fotfestet i forsøket på å være relevant i det offentlige rom. Psykologer i media og på sosiale medier må ha god rolleforståelse og etisk bevissthet, men har etter vårt syn en verdifull plass så lenge de holder føttene godt plantet i profesjonens gode og veiledende fagetiske prinsipper, og anvender dem klokt.

Referanser

- The British Psychological Society (BPS). (2019). *Psychology and Media Productions: Guidance for commissioners and producers*. <https://doi.org/10.53841/bpsrep.2019.rep163>
- Dansk Psykolog Forening. (2022). *Psykologer i medierne. Råd og anbefalinger fra Etiknævnet*. Dansk Psykolog Forening, Komité for Etik. <https://www.dp.dk/wp-content/uploads/2022/03/KomiteForEtik.Anbefaliner.psykologer-i-medierne.DP2012.pdf>
- European Federation of Psychologists' Associations AISBL (EFPA). (2011). *Guidelines for psychologists who contribute to the media*. <https://www.efpa.eu/resource/guidelines-for-psychologists-who-contribute-to-the-media/>
- Rydningen, N. N. (2026). En tryggere uenighetskultur. *Tidsskrift for Norsk psykologforening*, 63(4), 253–254. www.psykologtidsskriftet.no/artikkel/2026as03ae-En-tryggere-uenighetskultur
- Torgalsbøen, A. & Øvreide, H. (2026). Høystemt og uklart om fagetikk. *Tidsskrift for Norsk psykologforening*, 63(5), 320–321. www.psykologtidsskriftet.no/artikkel/2026as04ae-H-ystemt-og-uklart-om-fagetikk
- Vik, O. M. (2022). Psykoterapiens etiske dimensjon. *Tidsskrift for Norsk psykologforening*, 59(11), 1028–1034. www.psykologtidsskriftet.no/artikkel/2022as10ae-Psykoterapiens-etiske-dimensjon
- Vik, O. M. & Eide, C. (2026). Fagetikk ivaretas best gjennom dialog. *Tidsskrift for Norsk psykologforening*, 63(4), 251–252. www.psykologtidsskriftet.no/artikkel/2026as03ae-Fagetikk-ivaretas-best-gjennom-dialog